

MIEJSCA TRAUMY - PRZYPADKI WARSZAWSKIEGO MURANOWA I OŚWIĘCIMIA

Promotor: prof. dr hab. Maria Lewicka

Streszczenie:

Celem pracy było sprawdzenie, w jaki sposób mieszkańcy dwóch historycznie istotnych miejsc: warszawskiego Muranowa oraz Oświęcimia pamiętają przeszłość swojej najbliższej okolicy. Obydwa miejsca są przestrzeniami ważnymi dla historii Polski oraz dla historii społeczności żydowskiej. Praca miała dwa podstawowe cele: (1) idiograficzny – polegający na zbadaniu zawartości pamięci społecznej mieszkańców Oświęcimia i Muranowa; (2) teoretyczny – polegający na sprawdzeniu, od czego zależą szczegółowe treści pamięci mieszkańców.

Badania pokazały, że treść pamięci społecznej mieszkańców Muranowa i Oświęcimia jest w dużej mierze zależna od praktyk upamiętniania, jakie zachodzą na tych terenach, w tym zwłaszcza od wskazówek architektonicznych znajdujących się na obydwu terenach.

Wydarzeniem centralnym dla pamięci mieszkańców Muranowa jest Powstanie w Getcie Warszawskim, a dla mieszkańców Oświęcimia powstanie obozu KL Auschwitz. Mieszkańcy Muranowa i Oświęcimia różnią się jednak w percepcji najbliższej przestrzeni. W przypadku Muranowa postrzegają ją przede wszystkim przez pryzmat historii żydowskiej, w przypadku Oświęcimia koncentrują się raczej na osobistej relacji z miejscem oraz na teraźniejszości. W pracy podejmuje się wytlumaczenia tych wyników poprzez pokazanie ich na tle oficjalnych zabiegów upamiętniania.

W pracy udało się również zidentyfikować szereg czynników, które związane są ze zróżnicowaniem indywidualnych treści pamięci społecznej. Koncentracja na martyrologii grupy własnej oraz nastawienie na teraźniejszość miejscowości jest związane z bardziej egocentryczną wizją historii oraz bardziej negatywnymi postawami wobec przedstawicieli grup obcych. Przeciwnie natomiast działa zainteresowanie dla przeszłości lokalnej.

Podsumowanie pracy zawiera opis potencjalnych ograniczeń przeprowadzonych badań oraz możliwości ich zastosowania do redukcji uprzedzeń międzygrupowych.

